

Jaarverslag 2015

ORIGINEEL KLOKK

Inhoud Jaarverslag 2015:

1. Woord vooraf	3
2. Belangrijke ontwikkelingen	
2.1. Veranderingen in de lotgenotengroep	4
2.2. De Slotactie	4
2.3. Sluiting van de Klachtenregeling van de RK Kerk	6
2.4. De meldingen na 1 juli 2015	7
3. Activiteiten t.b.v. lotgenoten	8
3.1. Telefonische bereikbaarheid en overige contacten	8
3.2. Bijeenkomsten	9
3.3. Begeleiding	10
3.4. Beperkingen in de begeleiding	10
3.4. Steunbewijs	11
4. Externe contacten	12
4.1. Voorzitters Overleg	14
4.2. Contactgroep	15
4.3. Bestuur van de Stichting B&T en Meldpunt Misbruik RKK	16
4.4. Adviesraad Platform Hulpverlening (bijlage 1)	17
5. Domein Samson	17
6. Mea Culpa United	18
7. De Commissie HEG	18
7. Publiciteit	19
8.1. Media	19
8.2. Website www.klokk.nl	20
8.3. Statistieken website	
9. Overig	22
10. De STICHTING KLOKK	22
10. Facts and figures (bijlage 2)	23
11. Wie verlenen diensten?	24

Bijlagen:

1. Notitie: 'Ik zou zo graag weer het kind willen zijn van voor het misbruik'
2. De financiële verantwoording 2015

1. Woord vooraf.

Het jaarverslag 2015 geeft ons de gelegenheid de ervaringen met en in ons werk met anderen te delen en de verschillende ontwikkelingen toe te lichten.

In het oog springen de veranderingen in de doelgroep, de pijnlijke ervaringen rondom de totstandkoming van de Slotactie en onze zorgen daarover.

Wij hopen met dit verslag belanghebbenden en belangstellenden meer inzicht te geven in de activiteiten en rol van DE STICHTING KLOKK in 2015 inzake het misbruikdossier binnen de RK Kerk.

Namens het bestuur van de Stichting KLOKK,

Guido J.J.M. Klabbers,
Voorzitter Stichting KLOKK

2 Belangrijke ontwikkelingen

2.1. Veranderingen in de lotgenotengroep, die zich tot DE STICHTING KLOKK wendt.

De lotgenoten met wie sinds 2014 contact bestaat zijn individuele melders. Meer dan voorheen zijn de melders ook afkomstig uit de voormalige RK kindertehuizen.

Deze groep is anders dan de melders in de eerste jaren van het bestaan van de Stichting KLOKK. De misbruiklocaties zijn door de meldingen van deze groep sterk uitgebreid. Naast de “hotspots” (de locaties of congregaties waar meer dan 20 kinderen zijn misbruikt) zijn de locaties in beeld gekomen met enkele slachtoffers of één dader die op verschillende locaties slachtoffers heeft maakt.

De aard en de duur van het misbruik van deze groep resulteert ook vaker in ernstige vervolgschade bij de misbruikte kinderen.

Het algemene beeld is dat de misbruikzaken zwaarder en omvangrijker zijn geworden.

Het gaat niet om enkel seksueel misbruik, maar om de combinatie van excessief fysiek geweld en in ernst toenemend seksueel misbruik, om isolatie van kinderen van de buitenwereld, en niet zelden ook om vormen van economische uitbuiting. Kinderen werden tewerk gesteld i.p.v. hen naar school te laten gaan.

Het ontbreken van o.m. zorg, goede voeding en onderwijs hebben in belangrijke mate de vervolgschade veroorzaakt, naast het door het misbruik veroorzaakte trauma.

2.2. De Slotactie.

Overleg over Slotactie met Drs. W. Deetman en in het Voorzitters Overleg heeft niet opgeleverd wat DE STICHTING KLOKK voor ogen had!

In vervolg op een opmerking van de voorzitter van de Klachtencommissie dat *“veel ongegrond verklaarde klachten toch gaan om een authentieke melding van misbruik”* is door DE STICHTING KLOKK direct gepleit voor “erkenning” van het misbruik dat deze groep lotgenoten heeft ondergaan.

Juni 2014 was in het Voorzitters Overleg in principe overeenstemming over de noodzaak van een dergelijke “slotactie”, welke bij voorkeur dat najaar zou starten. Op dat moment was bekend dat per 1 juli 2014 de mogelijkheid om melding te doen van misbruik binnen de ingestelde regeling niet meer mogelijk zou zijn.

KNR en BC wilden de heer Deetman om advies vragen over deze Slotactie. Dit advies bleef uit. De werkelijkheid van dat moment werd veranderd door een door het VPKK aangespannen Kort Geding bij de voorzieningenrechter. Voor de heer Deetman was dit een reden om zijn advies op te schorten. Na de uitspraak, waardoor het tijdstip van sluiting is verlegd naar 1 mei 2015, besloot de heer Deetman zijn advies ook op te schorten.

Daarmee werd de Slotactie vertraagd tot in ieder geval oktober 2015.

De lotgenoten die een klacht hebben ingediend, welke ongegrond is verklaard hebben nog langer op hun "erkenning" moeten wachten. Wij schatten dat het om ongeveer 240 zaken gaat, dus 240 mensen die in de eerste zitting niet geloofd zijn. Zij werden als kind niet geloofd en moeten sinds de behandeling van hun klacht leven met het feit, opnieuw niet geloofd te zijn. Voor deze mensen een vreselijke vaststelling, zeker als wij (ook uit het zittingsverslag) kunnen vaststellen dat de klacht geloofwaardig is bevonden.

De STICHTING KLOKK is heeft dit uitstel altijd als ongewenst en schadelijk betiteld, het had zeker tot de mogelijkheden behoord om eerder de voorbereidingen te beginnen.

Het uitblijven van het advies is niet in het belang van de slachtoffers.

Bijlage : feitenrelaas slotactie reeds gepubliceerd op website www.klokk.nl.

De STICHTING KLOKK heeft een aanpak bepleit die primair gericht zou zijn op persoonlijke erkenning van het misbruik en genoegdoening voor het aangerichte leed en de schade.

De heer Deetman adviseerde een snelle actie per brief waarin schriftelijk excuus zou worden gemaakt en een bedrag wordt aangeboden. Daarmee zou de Slotactie zijn uitgevoerd. Wie een gesprek wilde met de aangeklaagde zou dit zelf kenbaar moeten maken.

De criteria die worden gehanteerd om de toelating tot de slotactie te bepalen en de hoogte van de compensatie vast te stellen zijn niet gedeeld met het VO en niet met De STICHTING KLOKK.

Wij kunnen niet uitsluiten dat BC en KNR, zijnde de opdrachtgevers, wel op de hoogte zijn van de werkwijze en de criteria.

Het heeft ons verbijsterd dat de KNR en BC de uitvoering uit handen hebben gegeven en zo een kans hebben gemist om een persoonlijke afronding mogelijk te maken.

Dus geen uitgestoken hand van de RKK zelf naar de slachtoffers.

Er zijn nu al enkele duidelijke knelpunten door de herbeoordeling door de Commissie Slotactie m.n. in die gevallen waarin een klager meerdere daders heeft aangeklaagd en niet alle klachten gegrond zijn verklaard.

Door deze zaken niet mee te nemen in de Slotactie spreekt de Commissie een oordeel uit over deze zaken i.p.v. erkenning te bevorderen.

Er is een pijnlijke discussie ontstaan over het begrip *authenticiteit*.

Er is altijd uitgegaan van de authenticiteit van de klacht en dus het misbruik. Door de Klachtencommissie zijn de klachten beoordeeld als geloofwaardig en authentiek. Echter door het ontbreken van steunbewijs is de klacht ongegrond verklaard.

Recent is het begrip authenticiteit uitgelegd door de voorzitters van BC en KNR als betrekking hebbend op het *aangedane leed*!

Niet alleen veranderen daardoor weer de spelregels, het is voor de slachtoffers een klap in het gezicht!

Dat erkend wordt dat er *leed* is, is conform het algemene inzicht, maar het gaat om de *erkenning van het misbruik door de RKK*.

Dit schimmenspel kan niet de bedoeling zijn van de “slotactie”.

2.3. Sluiting van de Klachtenprocedure per 1 juli 2015.

De sluiting per 1 juli 2014 van de klachtenregeling van het Meldpunt Misbruik RK K, was in oktober 2013 aangekondigd.

Het was eerder een van de aanbevelingen van de 0-meting. Echter van deze aanbeveling heeft de STICHTING KLOKK afstand genomen.

Een hoofdargument was gegeven in het Voorzitters Overleg, n.l. dat de delegatie van bisschoppen, die een Ad Limina bezoek aan de Paus zou brengen, een einddatum zou moeten noemen.

Er bestond volgens de voorzitter van de BC een risico dat de hele klachtenregeling door “Rome” (= Congregatie van de Geloofsleer) ongeldig verklaard (op basis van het Kerkelijk Recht) zou worden.

Daarmee zouden eerdere en toekomstige uitspraken op de tocht komen te staan. Met alle gevolgen van dien.

Een sluitingsdatum zou de start kunnen zijn van de slotactie. Overwegende dat dit voor een zeer grote groep mensen van groot belang zou zijn, heeft de STICHTING KLOKK op grond van het voorgaande, ingestemd met de sluitingsdatum.

Een bijkomende voorwaarde van de STICHTING KLOKK was dat de voorzitters van BC en KNR publiekelijk een einde aan de “doofpotcultuur” zouden maken door iedereen op te roepen niet langer te zwijgen over het misbruik en te melden als er concrete zaken bekend waren. Dat gebeurde in december 2014 in een interview, gepubliceerd in de Telegraaf en de regionale dagbladen.

Naar de inschatting van de STICHTING KLOKK betekende de sluiting niet onherroepelijk dat voor slachtoffers de weg naar erkenning was afgesloten.

De praktijk in de zomer van 2014 wees uit dat verschillende meldingen konden worden doorgeleid naar de “aangeklaagden” en dat tot overeenstemming kon worden gekomen.

Van het “dreigement” vanuit Rome is niets meer vernomen.

De sluitingstermijn leidde in met name de maanden april, mei en juni tot extreme drukte om alle last minute meldingen en klachten te verwerken en door te geleiden naar het Meldpunt Misbruik RK K. De laatste melding vanuit de STICHTING KLOKK ging op 30 juni 2015 om 23.56 uur de “deur” uit per e-mail.

2.4. De meldingen na 1 juli.

In 2015 heeft de STICHTING KLOKK in het VO de afhandeling van de nagekomen meldingen aan de orde gesteld.

Zowel de Commissie V&J als de STICHTING KLOKK spreken zich hierover uit.

De Tweede Kamer nam die dag de “motie van der Steur” aan, waarin werd opgeroepen om de morele plicht van de RKK inzake alle meldingen van misbruik te vervullen. De RKK noemde dit de “schrijnende gevallen”, aldus wéér een reductie toepassend.

De RKK lijkt er ook weer mee weg te komen.

Er blijkt nogal wat verschil in interpretatie van het begrip “morele verantwoordelijkheid”.

Zoals vaker aan de orde geeft de RKK een eigen invulling aan zaken of voert een semantische discussie over het begrip “*schrijnend*”.

Kern is, dat de KNR en BC geen verantwoordelijkheid nemen voor een goede afhandeling van de nagekomen meldingen en deze zelfs niet willen monitoren. De “procedure” is dat deze melders door het Meldpunt Misbruik RKK verwezen worden naar de congregatie of het bisdom waartoe de dader behoorde.

Voorts is er voor deze groep “hulpverlening”.

Probleem is en blijft dat zonder “erkenning” werken aan “hulpverlening” een activiteit is die geen zicht biedt op wat essentieel is voor herstel.

Daarmee ondergraven BC en KNR een instrument dat zij zelf hebben ingericht.

3 Activiteiten t.b.v. lotgenoten.

3.1. Telefonische bereikbaarheid en contacten.

De STICHTING KLOKK is bereikbaar onder twee telefoonnummers. Met name het nummer van het secretariaat wordt dagelijks gebeld door lotgenoten. In 2014 was de Stichting nog 7 dagen per week bereikbaar voor mensen die m.n. hun verhaal kwijt wilden of advies wilden bij hun klachtenprocedure. Sinds eind 2015 is De STICHTING KLOKK in het weekend alleen nog bereikbaar in noodgevallen.

Opmerkelijk is dat daardoor de vrijdagen en de maandagen de drukste dagen van de week zijn geworden.

Deze vorm van telefonisch contact voorziet in een grote behoefte. Dagelijks maakten mensen er gebruik van, zeker na publicaties of specifieke ontwikkelingen.

Gedurende de behandeling van de klacht is er telkens sprake van een hoge frequentie in de contacten. 10-20 x Telefonisch contact met een cliënt is geen uitzondering.

De telefonische contacten zijn vooral van groot belang voor de mensen die niet vaardig zijn met email en internet en die de voorkeur geven aan een persoonlijk en direct contact.

De enorme spanning die de klachtenprocedure en de pijn en het verdriet dat wordt opgeroepen gedurende deze procedure verklaart de grote behoefte aan contact, informatie en voorlichting en ondersteuning.

De permanente bereikbaarheid op weekdays voorziet dus in een behoefte.

Daarnaast worden veel contacten per mail onderhouden zowel met lotgenoten als met hun juridisch adviseurs ter voorbereiding van klachtzittingen.

3.2. Bijeenkomsten voor lotgenoten.

Mensen die bij de STICHTING KLOKK bekend en geregistreerd zijn door eerder contact en hun digitale aanmelding via het WIZ portaal zijn uitgenodigd voor zgn. lotgenotenbijeenkomsten. Deze lotgenotenbijeenkomsten hadden tot 2014 een homogeen karakter (lotgenoten die hun misbruikervaring deelden omdat de daders tot dezelfde misbruiklocatie en/of organisatie behoorden.)

In 2015 hebben wij gewerkt met gemengde groepen, gemengd qua alles: ook v.w.b. de fase in het proces.

De eerste keer in 2014 was dat spannend door de grote diversiteit binnen de groep. Tijdens de bijeenkomst bleek dat de gemeenschappelijkheid in ervaring

groter was dan het verschil door de misbruiklocatie of aangeklaagde organisatie/persoon.

De herkenning bleek groot. Ervaringen met de verwerking, omgang met familie en sociale omgeving werden makkelijk gedeeld. Belangrijker nog was de uitwisseling van ervaringen met het proces van “je verhaal doen en je omgeving inlichten” en benoemen wat het met je doet.

De deelname van partners is een goede ontwikkeling, temeer omdat zij ook de gevolgen dragen van het misbruik van hun partner. De beslotenheid van deze bijeenkomsten geeft extra veiligheid.

Opmerkelijk is dat mensen die de procedure achter de rug hebben nu ook de ruimte hebben en de behoefte voelen om hulp te vragen om aan hun herstel te kunnen werken. Natuurlijk worden ook praktische ervaringen met de klachtenprocedure (m.n. de hoorzitting) en de hulpverlening uitgewisseld.

Er zijn drie bijeenkomsten geweest in 2015 met telkens 14 deelnemers, waaronder een aantal partners.

Partners vormen een groep direct belanghebbenden, die tot dusver te veel op de achtergrond zijn gebleven.

3.3. Begeleiding

De STICHTING KLOKK probeert alle lotgenoten die zich melden te steunen op weg naar herstel.

Dat begint met het eerste gesprek. Voor bellers is het feit dat zij met een lotgeno(o)t(e) kunnen praten erg belangrijk. Het geeft vertrouwen dat het verhaal wordt herkend en begrepen. Het feit dat mensen ook met een vrouw kunnen praten heeft goed uitgepakt. Ook voor mannelijke bellers werkt dat goed uit. Er is overigens altijd de keuzemogelijkheid voor een mannelijke of een vrouwelijke gesprekspartner.

In de vervolggesprekken ligt het accent op praktische informatie over de melding en de klachtenprocedure. Gedurende de procedure nemen mensen regelmatig contact op om hun ervaringen te delen en ook om te “checken”.

De lange duur van de procedure van melding tot compensatie (18 tot 24 maanden is geen uitzondering) is zwaar, omdat er veel boven komt gedurende het hele proces. Veel lotgenoten blijken in dit proces geen gesprekspartner te hebben in de eigen kring. Deze groep maakt ruim gebruik van het aanbod om De STICHTING KLOKK te kunnen bellen. De telefonische contacten blijken een belangrijke ondersteunende functie te hebben naar juist deze groep -vaak alleenstaande- slachtoffers.

Waar mogelijk hebben wij de mogelijkheid om de begeleiding persoonlijker te maken via coaching door een vertrouwenspersoon en waar nodig wordt verwezen naar het Platform Hulpverlening of de huisarts voor een verwijzing naar de reguliere of gespecialiseerde hulpverlening.

In een aantal gevallen heeft een persoonlijk gesprek middels huisbezoek of een afspraak op een neutrale locatie plaatsgevonden.

De afwijzing door een 'ongegrond verklaring' of 'niet ontvankelijk verklaring' komt telkens zeer hard aan. Voor de aangeklaagden is daarmee ook de kous af.

De lotgenoten die een klacht hebben ingediend en hun leven overhoop hebben liggen, blijven achter met de kater.

De zinsnede van de Klachtencommissie dat de klacht "authentiek" is overgekomen, maar dat het steunbewijs ontbreekt, biedt dan niet de gezochte erkenning, maar wordt ervaren als een pijnlijke afwijzing.

3.4 Beperkingen in de begeleiding.

De begeleiding van de STICHTING KLOKK kent helaas ook beperkingen.

De STICHTING KLOKK mag volgens de subsidieafspraken geen hulpverlening aanbieden/contracteren. De STICHTING KLOKK moet daar waar sprake is van problemen in diverse levensgebieden verwijzen.

Het grote hiaat in het hulpverleningsaanbod dat de RKK zou realiseren is nog steeds niet opgevuld. Het Platform Hulpverlening biedt verwijzing naar de eerste en tweedelijns GGZ. Maar veel mensen hebben een bredere ondersteuning nodig. Zij moeten 'ontzorgd' worden en steun krijgen op locatie bij de complexe problemen in hun sociale, materiële en persoonlijk bestaan.

3.5. Steunbewijs.

De dossiervorming en het zoeken naar steunbewijs kosten enorm veel tijd.

Het is een complex van handelingen: gesprekken met slachtoffers, die een klacht hebben ingediend, gesprekken met juridisch adviseurs, zoektochten in beschikbare data en zoektochten op internet en andere bronnen.

Naarmate de cliënt registratie completer is wordt de kans op een match groter.

Een uitzendkracht heeft alle nog niet ingevoerde dossiers en data ingevoerd in het Cliënt Volg Systeem(CVS) via het WIZ portaal. Tot onze spijt moesten wij vaststellen dat vooral in de eerste jaren van melders soms essentiële gegevens ontbraken in de registratie. Het realiseren van een goed data niveau

is erg arbeidsintensief. Door privacyregels is de medewerking van JA's minimaal en moeten mensen zich zelf bij de SICHTING KLOKK melden.

Dit lukt voor wie in de procedure zit.

Wie klaar is heeft het afgesloten en wil niet altijd nog met dit dossier geconfronteerd worden.

Honderden dossiers zijn inmiddels ingevoerd. Daarnaast is er een duizendtal meldingen in een Excel bestand. Hieronder ook veel melders die via mediation hun zaak tot "erkenning" zagen komen.

Momenteel heeft de STICHTING KLOKK circa 150 (deels geanonimiseerde) oproepen tot steunbewijs uitstaan. De vorm is ingaande 2014 anoniemer en de redactie gebeurt door de vragende juridisch adviseur (JA). Alleen oproepen van JA's worden geplaatst in de rubriek "steunbewijs gezocht". Daardoor weten we zeker dat het gaat om een klager voor wie een procedure loopt.

De STICHTING KLOKK stelt veel in het werk om enerzijds steunbewijs te vergaren en anderzijds te komen tot integere bewijsvoering. Niemand wordt zomaar aan steunbewijs "geholpen". De STICHTING KLOKK produceert dus geen steunbewijs maar zoekt wel intensief naar bestaand steunbewijs.

De STICHTING KLOKK voert indien nodig ook archiefonderzoek uit.

De afgelopen jaren hebben we vruchteloos geprobeerd informatie te krijgen van de congregaties, die hadden gemeld met 2000 slachtoffers te hebben gesproken. In een bijeenkomst op 4 december 2014 in Den Bosch werd aan de STICHTING KLOKK duidelijk gemaakt dat uit deze gesprekken geen steunbewijs was gekomen en geen namen bekend waren(!). Bovendien zouden de slachtoffers zich bij het Meldpunt hebben gemeld met hun klacht en zou daar het steunbewijs voorhanden zijn.

Er zijn ook regelingen getroffen tussen slachtoffers en congregaties/bisdommen, waarover niets lijkt vast te liggen, dan wel niet is gerapporteerd om welke aangeklaagde het gaat en over welk misbruik het gaat en waar en wanneer dat is gepleegd.

Daarmee wordt het zicht ontnomen op de werkelijke aard en omvang van het misbruik. Wij denken dat deze aan het oog onttrokken overeenkomsten nog steunbewijs bevatten.

De STICHTING KLOKK weet dat steunbewijs voor het oordeel van de KLAC en het Schadefonds Geweldsmisdrijven belangrijk is, maar wij stellen ook vast dat het in bepaalde gevallen niet mogelijk is, dit te overleggen, doordat medelotgenoten reeds zijn overleden of deze zaak niet willen oprakelen.

Helaas hebben we ook moeten vaststellen dat steunbewijs is genegeerd door de KLAC na verweer van de aangeklaagde. De STICHTING KLOKK ervaart

het als schrijnend wanneer de KLAC verklaringen van slachtoffers in twijfel trekt en vaak nadere bewijsvoering vraagt.

De weerleggingen van de aangeklaagden worden zelden of nooit getoetst op het waarheidsgehalte. De lijst van mensen die ervaren hebben dat de verweerder soms ronduit liegt over de feiten en dat dit nooit nader onderzocht wordt, is pijnlijk lang.

In de wetenschap dat misbruik op een aantal locaties systematisch bleek te zijn is veel verweer buitenproportioneel en zeer beschadigend voor de klager. Misbruik op misbruik!

De vele inspanningen van de STICHTING KLOKK worden toch regelmatig beloond met nieuwe matches en dus steunbewijs, soms na lange tijd.

De STICHTING KLOKK pleit voor een volledige inventarisatie van alle bij misbruikzaken betrokken organisaties en instellingen, de locaties en de daders/aangeklaagden.

Tot dusver wordt de slachtoffers en de samenleving nog niet het ware zicht op de aard en de omvang van het fysiek, psychisch en seksueel misbruik in de RKK vergund.

4 Externe Contacten

De STICHTING KLOKK heeft al in een vroegtijdig stadium van haar bestaan gekozen voor de weg van het overleg met de aangeklaagden dan wel hun organisaties. Dit heeft gemengde ervaringen opgeleverd.

Zoals ooit eerder gemeld heeft een bisdom (Roermond) de STICHTING KLOKK al in 2012 uitgenodigd voor een gesprek en dat ook voortgezet. Een bisdom (Breda) heeft de STICHTING KLOKK uitgenodigd om op een werkconferentie iets te vertellen vanuit de positie van slachtoffers. Daar is nooit een vervolg op gekomen of een signaal dat iets met die info is gedaan. Een orde (S.J) heeft de STICHTING KLOKK uitgenodigd op een bezinningsweekend van oversten over het misbruik.

De STICHTING KLOKK stelt zich op het standpunt dat de weg van overleg uiteindelijk voor de slachtoffers kan opleveren dat er “erkenning, genoegdoening en compensatie” kan worden gerealiseerd.

Deze keuze wordt niet altijd begrepen.

In het maatschappelijk verkeer zijn ook op andere terreinen partijen tot elkaar veroordeeld om tot oplossingen te komen. Zo ook de STICHTING KLOKK. Ook anderen kunnen niet iets bereiken anders dan door met elkaar te overleggen.

De externe contacten zijn van groot belang voor het proces. Via deze contacten kunnen wij de belangen van slachtoffers behartigen. Vanaf het begin is dit dan ook een taakgebied van de voorzitter. Belangrijke thema's als "slotactie" en "hulpverlening" vergen aandacht om dat het allesbepalend is voor de mogelijkheid van herstel van de slachtoffers van misbruik.

Feed back op de klachtenprocedure m.n. op het verloop van hoorzittingen en het gedrag van de actoren is eveneens nodig gebleken.

De STICHTING KLOKK onderhoudt daarnaast ook regelmatig contact met politici en ambtenaren om hen te informeren over ontwikkelingen en knelpunten. Wij hopen dat deze informatie leidt tot betrokkenheid bij het dossier, inzicht geeft in de problemen die overwonnen moeten worden en steun op de momenten dat druk nodig is.

Op 29 april 2015 vond overleg plaats met de Minister van Justitie & Veiligheid, Mr. A. van der Steur. Stichting KLOKK vaardigde twee bestuursleden af.

Met de heren Deetman en Kalbfleisch is op 26 mei en 22 september 2015 overlegd over de Slotactie.

Op 3 november 2015 is deelgenomen aan een rondetafelgesprek met de Vaste Kamer Commissie Veiligheid & Justitie. Bij die gelegenheid heeft STICHTING KLOKK de noodzaak aan de orde gesteld om maatregelen te nemen om te voorkomen dat Europese burgers buiten Europa kinderen misbruiken. De aanleiding hiervoor was dat daders o.m. Nederland ontvluchtten en hun praktijken elders ongestoord konden voortzetten. Een actief internationaal preventiebeleid is noodzakelijk.

Op 8 oktober 2015 is deelgenomen aan de Landelijke Conferentie over Vroegkinderlijke Traumatisering georganiseerd door CELEVT.

De STICHTING KLOKK heeft meegewerkt aan een internationaal studieproject van de universiteit van Leuven (KUL). Centraal stond het belang van Restore Justice middels Mediation en de ervaringen die hiermee in Nederland zijn opgedaan.

Op 25 maart 2015 bezocht een delegatie uit Polen ons in Nederland en van 13 tot 15 november nam een KLOKK delegatie deel aan een internationale conferentie van Lotgenotenorganisaties in Poznan, georganiseerd door de Poolse zusterorganisatie en het Amerikaanse SNAP. Uit alle werelddelen waren delegaties aanwezig. Afgesproken is om gezamenlijk in de VN te pleiten voor de bescherming van kinderen en de verjaring van misdrijven tegen kinderen af te schaffen.

In 2016 konden wij hieraan een vervolg geven op 19 februari op een Europese bijeenkomst EU2016 over slachtofferbeleid.

4.1. Voorzittersoverleg

Het overleg tussen de voorzitters van de Bisschoppen Conferentie(BC) en Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) en de STICHTING KLOKK is in 2013 gestart n.a.v. het verzoek van de vaste Kamercommissie V&J. om met elkaar in overleg te treden. Het jaar 2014 stond m.n. in het teken van de uitvoering van de aanbevelingen uit de 0-meting.

Een 0-meting was voor de STICHTING KLOKK de voorwaarde om met de BC en KNR aan tafel te zitten, omdat daarmee een doel voor de besprekingen werd vastgelegd.

Zoals ook blijkt uit het jaarverslag 2015 van dit VO, heeft het overleg zich ontwikkeld tot een gespreksforum, waar de drie voorzitters de uitvoering van de aanbevelingen in de 0-meting bespreken en die zaken die voor een goede oplossing van het misbruikdossier nodig zijn.

Het overleg is een vorm om samen te werken en samen oplossingen te zoeken voor soms heikele vraagstukken. De STICHTING KLOKK heeft er voor gekozen om via een constructief overleg voor slachtoffers uiteindelijk op organisatieniveau (ordes, congregaties en bisdommen) erkenning en genoegdoening te bereiken.

In 2015 heeft de Stichting KLOKK druk gezet op de uitvoering van de Slotactie en het vergroten van de inspanningen om steunbewijs te vinden. In ieder overleg was dit een agendapunt.

Naar lotgenoten toe is het soms lastig uit te leggen dat je in gesprek blijft, zeker wanneer zij de teleurstellingen moeten incasseren in de klachtenprocedure en zich de bejegening door bepaalde congregaties of vertegenwoordigers van bepaalde bisdommen moeten laten welgevalen.

De ervaringen met het Voorzittersoverleg in 2015 zijn, wat de STICHTING KLOKK betreft, zeer frustrerend geweest waar het de Slotactie betref.

Ondanks herhaald aandringen werd er geen duidelijkheid verschaft over wanneer de Slotactie zou beginnen en welke voorwaarden zouden gelden. KNR en BC wilden het Advies van Deetman afwachten. Het verzoek om vast te beginnen met de voorbereiding werd genegeerd.

Omdat een breuk dreigde is tussentijds gewerkt aan een "routeplan". De STICHTING KLOKK heeft daarnaast een plan van aanpak gepresenteerd voor de Slotactie. (zie hoofdstuk Slotactie).

De heer Deetman heeft geen gebruik gemaakt van de Routekaart en ook niet van de voorstellen van de STICHTING KLOKK. KNR en BC hebben ook niet vastgehouden aan de routekaart. Terugkijkend moeten we vaststellen dat deze "routekaart" actie kennelijk diende om de "goede wil" te tonen, maar dat de KNR en BC uiteindelijk zwichtten voor de druk van Deetman.

Bij herhaling blijkt dat Deetman telkens kan overrulen.

Om enige legitimiteit te geven aan de stappen van Deetman in de Slotactie is namens hem een brief rondgestuurd aan een aantal lotgenoten met de vraag of zij een snelle slotactie wilden. Natuurlijk wilden zij dat. Om die reden drongen wij vanaf 2014 daarop aan. De haast die Deetman medio 2015 opeens had was verrassend. Nog verrassender de volgzzaamheid van de RKK.

Het misbruik wordt door ons niet getypeerd met het eufemisme “grensoverschrijdend gedrag”.

Er zijn misdrijven begaan met en jegens kinderen, misdrijven met grote gevolgen voor de levens van die kinderen.

Het wordt ons wel moeilijk gemaakt als wij keer op keer moeten vaststellen dat het overleg vrijblijvend is geweest en de BC en KNR toch hun eigen plan trekken.

Het begint dan aardig te lijken op misbruik.....

4.2. Contactgroep

Met de Contactgroep heeft in 2015 een keer overleg plaatsgevonden. De terugkoppeling van Contactgroep naar KLOKK heeft niet plaatsgevonden. Voortzetting van dit contact is voor ons discutabel.

Wij hebben al in 2014 de Contactgroep in overweging gegeven de nog niet opgeloste “rafels” via mediation te laten oplossen, omdat het moment voorbij was dat een productief gesprek tussen partijen nog een mogelijkheid was. Die mogelijkheid is niet benut.

4.3. Bestuur Stichting B&T en Meldpunt Misbruik RKK.

Zowel met het bestuur van de Stichting B&T als met de voorzitters van de Klachtencommissie en de Compensatiecommissie heeft regelmatig overleg plaatsgevonden.

Er is met het bestuur B&T met name besproken hoe het Meldpunt Misbruik RKK een actievere rol kan spelen in het leveren van steunbewijs. Privacy regels verhinderden het benutten van alle info. De opvang en begeleiding van slachtoffers die voor een hoorzitting komen, de duur van de procedures, w.o. het afwikkelen van de compensatie aanvraag, de ruime reactietijd voor aangeklaagden en het aanbod van het Platform Hulpverlening, zijn als bespreekpunten opgevoerd.

De STICHTING KLOKK is van mening dat er nogal wat factoren een rol spelen bij een goed verloop van de klachtenprocedure. Enkele daarvan kan het Meldpunt beïnvloeden, zoals de kwaliteit en inzet van juridisch adviseurs en de houding de Klachtencommissie. Het gedrag van de aangeklaagden en hun advocaten is nauwelijks te beïnvloeden.

Wel stellen wij dat de houding naar aangeklaagden lankmoedig blijft. Hen wordt veel ruimte gegeven en verklaringen worden niet op hun waarheidsgehalte getoetst. Slachtoffers ondervinden daar schade van, mentaal en uiteindelijk bij de uitspraak.

Slachtoffers worden in de klachtenprocedure door bepaalde congregaties en/of advocaten opnieuw beschadigd (secundaire victimisatie).

De ervaringen met de klachtencommissies zijn niet eenduidig. Veel slachtoffers weten zich gesteund door de benadering van de commissie en kijken met een goed gevoel terug op de hoorzitting. Anderen ervaren het als een tribunaal en voelen zich de aangeklaagde. De samenstelling van de klachtencommissie blijkt erg belangrijk.

Natuurlijk is de tevredenheid per saldo groot als erkenning wordt uitgesproken. Daarentegen zijn de boosheid, woede en het verdriet enorm bij afwijzing.

De werkrelatie met het bestuur van B&T en het Meldpunt Misbruik RKK is in 2015 beter geworden en de uitwisseling frequenter. De positieve ervaringen hebben daar aan bijgedragen.

Dat laat onverlet onze kritiek op de kern van de klachtenprocedure zoals die door de RKK is ingesteld en de praktijk dat de verweren van aangeklaagden te makkelijk voor waar worden aangenomen, waar de verklaringen van de klagers vaak nader onderzocht worden (ofwel waar getwijfeld wordt aan de feiten).

4.4. Adviesraad Platform Hulpverlening.

Als uitwerking van een van de aanbevelingen van de 0-meting is de Adviesraad Platform Hulpverlening ingesteld door het bestuur van Stichting B&T. Eerder had de heer Deetman dringend geadviseerd de slachtoffers te betrekken bij het Platform Hulpverlening. Daar is toen geen gehoor aan gegeven.

Middels de Adviesraad Platform Hulpverlening zouden zowel de slachtofferorganisaties als de BC en KNR directer betrokken worden bij de vormgeving van het hulpverleningsaanbod. De STICHTING KLOKK heeft 8 maal deelgenomen aan een vergadering van de Adviesraad Platform Hulpverlening.

Hoewel de Stichting B&T fors geïnvesteerd heeft in deze Adviesraad Platform Hulpverlening en er meer mensen nu zijn betrokken, blijven wij zorgen houden over de hulpverlening aan lotgenoten.

De STICHTING KLOKK vindt het lastig om de slachtoffers uit te leggen dat, ondanks dat er veel wordt gepraat over hulpverlening, dit niet leidt tot een aantoonbaar toegankelijker en gedifferentieerder aanbod.

Ons is gebleken dat veel lotgenoten er niet zijn met “erkenning” en “genoegdoening”, zoals ze er omgekeerd ook niet zijn met alleen maar hulpverlening.

De weg naar HERSTEL vergt ook goede begeleiding en hulp.

De STICHTING KLOKK heeft een notitie inzake de “hulpverlening” geproduceerd welke als bijlage 2. is toegevoegd bij dit jaarverslag.

5. Domein Samson.

In 2014 kwam een definitief einde aan de Vereniging Nederland Heelt. Het Ministerie van VWS maakte via een kostenplaats op de begroting van de STICHTING KLOKK de activiteiten van deze groep mogelijk.

De STICHTING KLOKK heeft volgens de afspraken het bestuur van NH autonoom laten handelen inzake de financiën en de activiteiten.

De vereniging is niet levensvatbaar gebleken. De onderlinge verschillen van inzicht in de Vereniging Nederland Heelt over de aanpak bleven de boventoon voeren. De STICHTING KLOKK heeft geen kans gekregen de beschikbare expertise te delen.

Dit laat onverlet dat de noodzaak tot begeleiding van deze doelgroep groep er is. Wij hopen dat het budget alsnog kan worden ingezet voor deze doelgroep.

Binnen het Samsondomein heeft de STICHTING KLOKK wel activiteiten ontplooid:

- Overleg met het Schadefonds Geweldsmisdrijven
- Deelname aan overleg met de Commissie Rouvoet
- Samenspraak met de Inspectie Jeugdzorg inzake preventie
- Deelname aan een informatie ochtend voor inspecteurs in de Jeugdzorg
- Deelname aan een “inspectiebezoek” aan een jeugdzorginstelling.

Met voormalig Staatssecretaris van Justitie Fred Teeven van Justitie is in november 2014 overleg gevoerd om te bewerkstelligen dat er ook voor de slachtoffers in het Samsondomein een regeling zou komen voor hen die primair slachtoffer zijn van fysiek en psychisch misbruik. Dit gesprek heeft

mede geleid tot stappen om dit misbruik nader te onderzoeken middels een vooronderzoek naar fysiek misbruik in de jeugdzorg door de Commissie De Winter, om daarna een uitgebreid onderzoek te kunnen starten, met naar wij hopen als resultaat een Meldpunt en een regeling voor erkenning en genoegdoening.

Daarnaast worden steeds meer slachtoffers uit het Samsondomein die in katholieke instituties zijn verwaarloosd, mishandeld en misbruikt, door de STICHTING KLOKK begeleid en ondersteund bij hun gang naar het Schadefonds Geweldsmisdrijven.

6. Mea Culpa United.

De samenwerking met MCU die in 2013 is begonnen is voortgezet.

Via de STICHTING KLOKK ontvangt MCU een subsidie voor de activiteiten t.b.v. hun achterban. De stichting heeft een “kostenplaats” bij DE STICHTING KLOKK. Met MCU is tweemaal bestuursoverleg geweest. De voorzitters hadden frequent telefonisch contact.

De structuur van “kostenplaats” blijft problematisch, omdat de organisatie autonoom is in zijn beslissingen aangaande de besteding, maar de STICHTING KLOKK rekening en verantwoording moet afleggen over de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de bestedingen.

De samenwerking is inhoudelijk en met afstemming bij deelname aan extern overleg. Op 30 juni heeft nog een gezamenlijk bestuurlijk overleg plaatsgevonden.

7. Commissie HEG.

Op initiatief van de RKK en op aandrang van de slachtoffergroepen is een regeling getroffen en uitgevoerd om slachtoffers van fysiek en psychisch geweld/misbruik schadeloos te stellen.

450 Dossiers zijn door de commissie bekeken. Mensen, ongeacht of ze zich daarvoor hadden gemeld, kregen bericht dat zij een vergoeding zouden krijgen. De vergoeding was een bedrag variërend van 1000 tot 5000 euro. In enkele gevallen is via een hardheidsclausule een hoger bedrag toegekend. Om toepassing van deze hardheidsclausule was door de slachtoffergroepen gevraagd.

Voor mensen is en blijft erkenning het belangrijkste. Wie assertief reageerde kreeg een gesprek met de commissie.

De reacties op de actie van de Commissie Herstel en Genoegdoening waren uiteenlopend van verrast tot zeer verontwaardigd.

De STICHTING KLOKK vindt dat het flankerend beleid (begeleiding en hulpverlening) ontoereikend was.

De Commissie HEG heeft in ieder geval nagelaten om te zorgen voor een goed flankerend beleid (w.o. hulpverlening). Het begeleidend schrijven was nodeloos ingewikkeld en verwarrend. De secretaris was na verzending van stukken niet meer bereikbaar. Wanneer slachtoffers een gesprek wilden met een overste bleek deze nog van niets te weten. Voor beide partijen een ongemakkelijke situatie. Het telefoonnummer van De STICHTING KLOKK stond ook foutief vermeld.

Deze zeer slechte communicatie heeft het vertrouwen beschadigd.

Hoewel wij als DE STICHTING KLOKK veel waardering hebben voor de inspanningen van de commissie, blijkt de organisatie er omheen rommelig, niet transparant en derhalve afbreuk te doen aan het vertrouwen dat de Commissie verdiend(e).

De vergoedingen die zijn toegewezen zijn niet altijd begrepen en zeker niet altijd gezien als erkenning voor het ondergane misbruik.

Bij een maximum van € 5000,00 moeten we vaststellen dat veel fysiek misbruik dermate excessief was dat het veel zwaarder weegt en grotere gevolgen gehad kan hebben dan de lichte vormen van seksueel misbruik, temeer daar fysiek geweld zich vaak over een langere periode uitstrekte. Vergelijkingen zijn altijd riskant omdat het gaat om individuele beleving, maar dat fysiek geweld een andere beoordeling vergt is een les, straks ook voor de Commissie de Winter.

De scheiding van de verschillende soorten misbruik is weer een vorm van onbegrip bij de initiatiefnemers van de onderzoeken in 2011 en 2012.

Het geeft aan dat signalen (diverse vormen van misbruik) niet zijn herkend en niet zijn opgepakt.

8. Publiciteit.

8.1. Media.

De media zijn vanaf het eerste moment in 2010 voor ons van groot belang geweest.

De STICHTING KLOKK is in 2015 benaderd door zowel de regionale pers, m.n. L1 en Omroep Gelderland en Omroep Brabant als NOS journaal, RTL4 en RTL Laat, Brandpunt en Twee Vandaag Radio. Vooral radio is vaak voor ons een podium geweest.

De schrijvende pers is telkens zeer alert gebleken en heeft van een aantal zaken werk gemaakt met goede artikelen.

Er is direct contact geweest met Trouw, De Volkskrant, NRC, Limburgs Dagblad en vele regionale bladen.

Aan veel journalisten is informatie verstrekt over de voortgang in het misbruikdossier.

De media hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het informeren van slachtoffers en de samenleving. Wij zijn hen daarvoor zeer erkentelijk. De betrokkenheid van journalisten is ook voor ons reden om tijd te blijven investeren in goede briefings.

8.2. Website

De website www.klokk.nl is voor de STICHTING KLOKK een belangrijk instrument geworden om informatie te delen. Om optimaal toegankelijk te zijn vergt dit permanent werken aan de vorm en aan de inhoud.

De vormgeving van de website is in handen van een Bureau van Maarten van de Weide en Josef Willems.

Twee kernfuncties staan centraal:

- Oproepen tot steunbewijs delen
- Lezers informeren over nieuwe ontwikkelingen.

De website wordt gevolgd door lotgenoten, maar ook door journalisten, mensen uit de RKK en anderen die geïnteresseerd zijn.

Opmerkelijk is dat ook vanuit het buitenland permanent belangstelling is.

Via een RSS feed kunnen o.m. de juridisch adviseurs snel geïnformeerd worden over nieuwe oproepen.

Op onze website zijn ook alle tv en radioprogramma's te vinden die bericht hebben over misbruik in de RKK

Gezien de grote bezoekers aantallen is de investering in tijd en geld in de website een goede investering gebleken.

Summary by Month												
Month	Daily Avg				Monthly Totals							
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	kB F	kB In	kB Out	Visits	Pages	Files	Hits
Dec 2015	2246	1920	1423	315	2526	3738509	0	0	9785	44134	59545	69656
Nov 2015	2862	2573	2018	336	2748	2310858	0	0	10100	60559	77197	85875
Oct 2015	3095	2666	2247	330	2667	3983645	0	0	10248	69658	82652	95972
Sep 2015	1951	1669	1243	293	2575	1569800	0	0	8815	37309	50076	58550
Aug 2015	2015	1753	1207	330	3098	823455	0	0	10235	37426	54349	62465
Jul 2015	2584	2264	1901	286	2455	944761	0	0	8890	58943	70187	80131
Jun 2015	2374	2104	1710	299	2648	868350	0	0	8995	51323	63133	71240
May 2015	2386	2006	1686	271	2268	649239	0	0	8427	52292	62207	73969
Apr 2015	2113	1598	1360	303	2244	762839	0	0	9097	40811	47944	63409
Mar 2015	2541	1832	1562	357	2484	1146570	0	0	11097	48436	56819	78776
Feb 2015	3059	2295	2089	372	2560	1313651	0	0	10433	58510	64286	85670
Jan 2015	2422	1666	1777	347	2385	1020365	0	0	10773	55096	51663	75090
					116914							

Summary by Month												
Month	Daily Avg				Monthly Totals							
	Hits	Files	Pages	Visits	Sites	kB F	kB In	kB Out	Visits	Pages	Files	Hits
Jul 2015	2736	2445	2090	274	1782	647968	0	0	5770	43900	51358	57458
Jun 2015	2374	2104	1710	299	2648	868350	0	0	8995	51323	63133	71240
May 2015	2386	2006	1686	271	2268	649239	0	0	8427	52292	62207	73969
Apr 2015	2113	1598	1360	303	2244	762839	0	0	9097	40811	47944	63409
Mar 2015	2541	1832	1562	357	2484	1146570	0	0	11097	48436	56819	78776
Feb 2015	3059	2295	2089	372	2560	1313651	0	0	10433	58510	64286	85670
Jan 2015	2422	1666	1777	347	2385	1020365	0	0	10773	55096	51663	75090
Dec 2014	2153	1674	1609	366	2336	807537	0	0	11372	49908	51919	66758
Nov 2014	2519	1958	1853	359	2450	1076398	0	0	10788	55596	58750	75584
Oct 2014	2443	1800	1683	409	2638	1145373	0	0	12695	52183	55827	75756
Sep 2014	2403	1855	1719	387	2489	680076	0	0	11614	51587	55650	72094
Aug 2014	2572	1981	1904	367	2400	774786	0	0	11394	59025	61422	79743
Totals						10893152	0	0	122455	618667	680978	875547

9. Overig.

Na het bekend worden van misbruik binnen een Boeddhistische Tempel heeft de STICHTING KLOKK ervaringen gedeeld met het bestuur van die Tempel en geadviseerd inzake de opzet van een Meldpunt.

Regelmatig meldden zich ook mensen uit andere religieuze gemeenschappen om hun verhaal kwijt te kunnen en om advies en verwijzing in het doolhof van meldpunten en adressen.

De STICHTING KLOKK is in 2015 gesprekspartner voor de commissie De Winter.

Het ministerie van VWS heeft eind 2015 de onderzoeksters van RebelGroup BV opdracht gegeven onderzoek te doen naar de effectiviteit van de lotgenotenorganisaties w.o. de STICHTING KLOKK. De resultaten zullen in 2016 worden gepresenteerd. Wij betreuren het wel dat tal van zaken die van belang zijn om een goed beeld te krijgen van het werk van de STICHTING KLOKK niet zijn onderzocht, omdat het onderzoeksbudget te beperkt zou zijn voor verdieping.

Wij hadden graag een kijkje in onze keuken gegeven om uit te leggen hoeveel mensen worden begeleid, hoe de dossiervorming is georganiseerd en beveiligd en welke problemen lotgenoten tegenkomen. Het ontbreken van de mogelijkheid om de tevredenheid te onderzoeken van de mensen die niet van internet gebruik maken, maar waarmee wel contact wordt onderhouden levert o.i. een eenzijdig beeld op (bias).

10. De STICHTING KLOKK.

De Stichting ontvangt sinds 2013 subsidie en sinds 2014 via een projectsubsidie over de periode 2014 tot en met 2017.

Dit is een subsidie om een aantal activiteiten t.b.v. lotgenoten mogelijk te maken.

Door deze subsidie welke door VWS wordt verstrekt is het voor de STICHTING KLOKK mogelijk t.o.v. van de RKK een onafhankelijke positie in te nemen.

De Stichting stelt jaarlijks een jaarrekening op. Een accountantskantoor toetst de rechtmatigheid van de uitgaven.

Het bestuur en de Raad van Toezicht bestaan voor een gedeelte uit lotgenoten en mensen die betrokken zijn bij het onderwerp, maar zelf geen slachtoffer zijn van misbruik.

De mensen in de front-office zijn lotgenoten.

Op 1 januari 2015 was de samenstelling van het bestuur:

Voorzitter	Guido Klabbers
Secretaris	Ralph Russ
Penningmeester	Hans van Tartwijk
Lid (Lotgenotengroepen)	Charles Disch

Charles Disch nam in december 2015 afscheid als bestuurslid na gedurende 4 jaar zijn bijdrage te hebben geleverd als bestuurslid speciaal belast met het onderhouden van de contacten met de lotgenotengroepen.

Het bestuur is in 2015 in totaal 8 maal in vergadering bijeengewees.

Josef Willems is aangetreden als nieuw bestuurslid.

Medewerkers secretariaat van de STICHTING KLOKK:

Klaske Metaal
Annemiek Zweegers (data entry)

De samenstelling van de Raad van Toezicht bleef in 2015 ongewijzigd.

Gijs Bleijenberg voorzitter, Frans Verhallen en Laurens Melisie leden.

Er werd door de Raad van Toezicht 4 x werd vergaderd.

De RvT heeft met name toegezien op de taakuitvoering door de directeur van de Stichting en de voortgang van de voorgenomen activiteiten.

Periodiek is met de directeur de voortgang en het resultaat (doelmatigheid) besproken van de activiteiten. Waar nodig adviseert de RvT het bestuur.

Daarnaast is door de RvT in overleg met de penningmeester het financieel beleid getoetst op rechtmatigheid.

11. Facts and figures

In 2015 heeft met 260 lotgenoten een of meerdere keren telefonisch en of mail contact plaatsgevonden.

Met 28 personen heeft een persoonlijk vervolgesprek plaatsgevonden.

42 Personen hebben een lotgenotenbijeenkomst bijgewoond.

Aan 16 personen is coaching aangeboden.

In 48 gevallen heeft de STICHTING KLOKK advies en langdurige begeleiding gegeven inzake het indienen van een klacht.

6 Maal organiseerden we een ontmoeting tussen een lotgenoot en een overste om tot erkenning en genoegdoening te komen.

De website werd dagelijks bezocht door 300-400 mensen.

12. Wie verlenen diensten?

Solviteers maakte het mogelijk om het Cliënt Volg Systeem operationeel te houden.

Buro Verhallen verzorgde de financiële administratie.

Het Accountantsbureau Philipsen te Wijchen beoordeelde de aangeleverde cijfers op rechtmatigheid en stelt in 2016 de jaarrekening op.

Het bestuur van de STICHTING KLOKK bedankt iedereen die ons werk in 2015 mede heeft mogelijk gemaakt.

Nederweert Eind, Juni 2016.

Bijlagen: 2